

Mini
Ağaç
Rehberi

Charlotte Voake

TÜRKİYE BANKASI

Kültür Yayınları

Görkemli, yeşil, birbirinden güzel ağaçlar doğanın devleridir. Bir ağaca dikkatlice baktığınızda, masallardan çıkmış gibi görünen harika bir manzarayla karşılaşabilirsiniz. Bir ağacın her parçası ayrı güzeldir; dalları, yaprakları, çiçekleri... Bu harika dünyayı yakından tanımaya ne dersiniz?

Mini Ağaç Rehberi'nde yüz yıllık meşelerden kestanelere; çalılardan meyve ağaçlarına kadar etrafınızda görebileceğiniz bütün ağaçları bulabilirsiniz. Kitabın sonunda ağaçlarla ilgili araştırmalarınızı yazabileceğiniz bir bölüm de var.

Bandrol uygulamasına ilişkin usul ve esaslar hakkında yönetmeliğin 5'inci maddesinin ikinci fıkrası çerçevesinde bandrol taşıması zorunlu değildir.

Bu kitap İngiltere baskısıyla aynı anda basılmış ve tüm sağlık kontrollerinden geçmiştir. Kullanılan boya ve kağıt Avrupa Birliği standartlarına uygundur.

SERİNİN DİĞER
KİTABI

Mini Ağaç Rehberi

Charlotte Voake

Metin Kate Petty ve Jo Elworthy

TÜRKİYE BANKASI
Kültür Yayınları

İÇİNDEKİLER

Giriş 3

Ağaç nedir? 4

Mevsimler 5

Kendi ağacınızı yetiştirin 6

Bir ağaç nasıl ölçülür 7

Ağaçlar 8

Kışın yaprak döken ağaçlar 8-47

Yaprak dökmeyen ağaçlar 48-61

Dizin ve ağaç listesi 62

Ağaç koleksiyon defterim 65

GİRİŞ

Gelin sokaklarda, kırlarda, bahçenizde ve ormanlarda, yani her yanda gördüğümüz ağaçların adlarını öğrenelim.

Bu kitapta, hangi ağacın adının ne olduğunu bulabilmenize yardımcı olacak bazı ipuçları bulacaksınız. Ağaçların şekillerine, büyüklüklerine ve büyüdüleri yere dikkat edin. Yapraklarının şekillerine bakın. Bazı sayfalarda tomurcukların kış mevsimindeki hallerini gösteren çizimler göreceksiniz. Bu sayede ağacınızın adını, yaprakları dökülmüş olsa bile bulabilirsiniz.

Unutmayın, ağaçlar hakkında bilgisi olan bir yetişkinin onayı olmadan herhangi bir yaprak veya meyveyi yemeyin. Bir de, ağacı alıp kitabınızın yanına getirmektense, her zaman için, kitabınızı ağacın yanına götürün!

3

AĞAÇ NEDİR?

Bu yeşil devler, dünyanın en büyük bitkileridir. Çoğu, yüzyıllardır dünya yüzeyindedir, kimileriye dinozorların zamanından beri vardır.

Ağaçların, yapraklarla kaplı dalları ve sürgünleri taşıyan güçlü gövdeleri vardır. Yapraklarsa tıpkı minik birer fabrika gibidir! Güneş ışığını, havadan karbondioksit gazını, topraktan da suyu emer ve tüm bu malzemeleri güç ve büyüme için 'ağaç besinine' dönüştürürler. Bu işlem, ayrıca, bizim soluyabilmemiz için oksijen açığa çıkarır! Ağaçlar bulutların ve yağmurun oluşmasına katkıda bulunan su buharı meydana getirirler, bunun yanında bizlere gölgelik, sığınacak yerler ve kereste de sağlarlar.

Yaşasın
ağaçlar!

MEVSİMLER

Ağaçların görünümü, onları gördüğünüz mevsime göre değişir.

İLKBAHAR

Gördüğünüz çoğu ağaç, yılın bu erken aylarında çiçeklerle dolu olacaktır. Birçok ağacın dişi ve erkek çiçekleri bulunur. Bunlar, bazı ağaçlarda beraber büyür, kimilerindeyse farklı ağaçlar üzerinde yetişir.

YAZ

Bu, bir ağacı yapraklarından tanımak için en iyi zaman. Öyle değişik şekillerde yapraklar var ki!

SONBAHAR

Sonbahar, beraberinde bir renk patlaması getirir! Bazı ağaçların yaprakları, yere dökülmeden önce yeşilden sarıya, kırmızıya ve altın rengine çalan kahverengiye döner.

KIŞIN

Yaprak döken ağaçlar her kış yapraklarını döküp uykuya dalar, ilkbaharı beklemeye koyulurlar. Yaprak dökmeyen ağaçlarsa yapraklarını yıl boyunca korurlar.

KENDİ AĞACINIZI YETİŞTİRİN

Kendi ağacınızı yetiştirmek çok eğlenceli olabilir! Sonbaharda etrafınıza bakıp tohum aramaya başlayın. Atkestaneleri ve kozalaklar gibi bazıları kolayca bulunabilir.

Gerekenler: Her tohum için bir saksı, biraz bahçe toprağı ve birkaç etiket.

- 1 – Tohumlarınızı toplayın.
- 2 – Her bir saksıyı toprakla doldurun ve tohumları, üstleri ancak örtülecek şekilde gömün.
- 3 – Her bir saksıyı etiketleyin.

Bir sonraki ilkbaharda, saksılarınızda birçok minik fidenin büyüdüğünü göreceksiniz.

Ağaçlar, ayrıca, doğal olarak kendi kendilerini de tekrar tekrar yetiştirirler. Ağaca göre, rüzgar veya belli bir böcek poleni erkek çiçekten dişiye taşıyarak tohum üretir.

Bu bir yemiş, meyve veya oyuncak helikopteri andıran bir tohum olabilir. Her ağaç türü farklıdır! Tohum olgunlaşıp toprak üzerine konunca, yeni bir ağaç büyümeye başlar ve büyüdükçe büyür!

BİR AĞAÇ NASIL ÖLÇÜLÜR?

Bunun için bir arkadaşına, bir ağaca, bir kurşunkaleme veya çubuğa ve mezuraya ihtiyacınız olacak.

1 – Arkadaşınızdan ağacın yanında beklemesini isteyip uzaklaşın. Ağacın tamamını görebileceğiniz kadar uzak bir noktada durun.

2 – **TEK GÖZÜNÜZÜ KAPATIN.** Kurşunkalemimizi yüzünüze yaklaşık bir kol uzaklığında, ağaçla aynı yükseklikteymiş gibi görünecek şekilde tutun.

3 – Kurşunkalemimizin alt ucunu, ağacın tabanı ile aynı hizada tutun ve üst ucu yere paralel hale gelinceye dek aşağıya doğru hareket ettirin.

4 – Şimdi, arkadaşınızdan, kalemin en ucundaki noktaya kadar aynı hizada koşmasını isteyin.

UNUTMAYIN, TEK GÖZ HALA KAPALI!
5 – Şimdi arkadaşınızla ağaç arasındaki uzaklığı ölçün. İşte bu mesafe, ağacın yüksekliğidir.

arkadaşınız

siz

1

2

arkadaşınız

siz

3

4

5

arkadaşınız

siz

KAYIN

Fagus sylvatica

Kayingiller

40 metreye kadar büyür

Yaprak döker

Bu, kule gibi yükselen ağacın kabuğu gri, yapraklarıysa parlak yeşil renktedir. Dibiindeki toprak, kuru kayın yaprakları ve kayın kozalakları dışında genelde çıplak olduğundan, yaşlı bir ağacın boğum boğum köklerini görmek kolaydır.

KAYIN AĞACININ KABUĞU ÇOK DÜZGÜNDÜR, O YÜZDEN ÜZERİNE BİRİNİN İSMİNİN BAŞ HARFLERİ KAZINMIŞ BİR AĞAÇ GÖRÜRSEİZ, BUNUN KAYIN OLMA OLASILIĞI ÇOK YÜKSEK.

İLKBAHARDA

Taze yapraklar, narin,
yumuşak ve hafifçe parlaktır.

KAYIN

SONBAHARDA

Yaprakların rengi pas rengine döner.
Meyveler ufak, dikenli
kozalakları içinde büyür.

KIŞIN

Geyikler, porsuklar,
sincaplar, fareler ve
ispinoz gibi kuşlar bu
ağacın kozaklarından
kendilerine ziyafet
çekmeye bayılırlar.

BAZI GÜVE
TÜRLERİNİN
TIRTILLARI KAYIN
YAPRAKLARIYLA
BESLENİR.

Kışın beliren
tomurcuklar
ince ve
sivridir.

Yüzyıllardır domuzlar kayın koruluklarına,
kayın ağaçlarının meyvelerini yemeleri
için salınırlar.

Çıplak
dalların
uçlarında,
gökyüzünde
kuş tüyü
gibi salınan
sürgünler
yer alır.

GÜRGEN

Carpinus betulus

Huşgiller

30 metreye

kadar büyür

Yaprak döker

Gürgenin sık
sürgünlerle dolu göz
alıcı hatları ve
gümüş rengi bir
kabuğu vardır.

Bu ağaç
bazen
kayınla
karıştırılır,
fakat gürgen
yapraklarının
kenarları tırtıklı,
kayın yapraklarının
kenarları ise düzdür.

İLKBAHARDA

Sarımsı yeşil renkte, kırmızı dış kabukları olan erkek çiçekleri görmeye çalışın.

SONBAHARDA

Yapraklar yeşilden sarıya, sonra turuncuya ve kırmızımsı kahverengiyeye döner.

YAZIN

Yapraklar yumurta biçimindedir, tırtıklı kenarlara sahip yuvarlak tabanları ve sivri uçları vardır.

GÜRGEN

Gürgen kerestesi çok sert ve ağırdır. Zamanında, makineler için tekerlek göbeği ve dişli üretiminde, piyano ve kasap tezgahı yapımında kullanılmış.

KIŞIN

Gürgenler sıra halinde dikilirlerse, yapraklarını soğuk kış aylarına dek koruyabilirler. Çiçekleri, kış soğuşundan, tomurcukların içinde korunur.

Bu ağaçlar çok güzel görüldüğünden, bazen çit veya süslü geçitler halinde yetiştirilir.

BİZ KOCABAŞ KUŞLARI, TOUMLARI KIRIP AÇABİLEN TEK KUŞLARIZ!

KIZILAĞAÇ

Alnus glutinosa

Huşgiller

25 metreye kadar büyür

Yapraklarını döker

Bu zarif bir şekilde
kubbe biçiminde
büyüyen ağacı,
yuvarlak
yaprakları ve
kırmızimsı
dallarıyla
nehir
kenarlarında
görebilir-
siniz.
Kökleri,
kıyıdaki
toprağı
suyun alıp
götürmesini
engeller ve
birçok
hayvanın
barınmasını
sağlar.

İLKBAHARDA

İlkbaharda
polen bulutları
salan erkek
çiçeklere ve
mordan yeşile
dönen minicik
dişi kozalıklara
dikkat edin.

YAZIN

Yapraklar koyu yeşile döner,
kenarları ve uçları çentik
çentiktir.

KIZILAĞAÇ

KIZILAĞAÇ
KERESTESİ SUDA
SERTLEŞİR, BU
YÜZDEN BAZEN SU
KANALLARINDAKİ
HAVUZ KAPAKLARININ
YAPIMINDA
KULLANILIR.

Kışın, ispinozlar ve karabaşlı iskete kuşları dişi
kızalıkların içinde bulunan
tohumları yemeye bayılırlar.

SONBAHARDA

Yere düşmüş kahverengi
kızalıkları toplayıp
bunlardan kendi minyatür
ormanınızı yapmak çok
zevкли olacaktır.

KIŞIN

Minicik kanatlı tohumlar, suda
ufacık gemiler gibi yüzer,
uzaklarda bir yerlerde kocaman
ağaçlar olmak üzere
büyümeye koyulurlar.

Çoğu zaman ağaç oyakları yapımında kızalığaç kullanılır.

ADİ HUŞ

Betula pendula

Huşgiller

26 metreye kadar büyür

Yapraklarını döker

Bu hızlı büyüyen zarif ağaçlar adeta ormanların hanımefendileridir. Beyaz kabukları ve soluk yeşil yaprakları sayesinde tanımak kolaydır. Birçok başka ağaç türüyle karşılaştırıldığında, adi huş pek de uzun bir süre yaşamaz. Ömrü genellikle 100 yıldan azdır.

YAZIN

Yapraklar narin ve epeyce ufaktır, çok sivri, dişli kenarları vardır.

Adi huş sürgünlerinden harika süpürgeler yapılabilir.

SONBAHARDA

Yapraklar altın sarısına döner ve tohumlar rüzgarla oradan oraya uçuşur..

Adi huş kerestesinden kağıt elde edilebilir. Ayrıca kağıt odun olarak kullanılmak için de mükemmeldir.

KIŞIN

Bulutsuz gecelerde, aralarından Ay'a doğru baktığınızda, sürgünler çok hoş dairesel desenler ortaya çıkarır.

İLKBAHARDA

Sarı polen bulutlarıyla çiçekleri görebilmek için gözünüzü açık tutun.

Siyah, üçgen şeklindeki lekeler, sonradan kuruyup düşen dalların bir zamanlar büyüdüğü yerleri gösterir.

Sonbaharda milyonlarca ufak, kağıt gibi tohum çiçeklerden çıkar. Kimileri bunlara 'fırtına perileri' adını verir.

İspinoz ve karabaşlı iskete gibi bazı kuşlar bu ağacın tohumlarına bayılır.

ADI HUŞ

IHLAMUR

Tilia cordata

Ihlamurgiller

40 metreye kadar büyür

Yapraklarını döker

Bu gürültülü ağacın sesini, yazları 50 metre uzaktan duyabilirsiniz, çünkü çiçeklerinin etrafında binlerce arı vızıldayarak uçuşur. Tarih öncesi zamanlarda, bu ağaç, en yaygın ağaçlardan biriydi. Düzgün, gri kabuğu, yaşlandıkça sertleşir.

SOĞUK
ALGINLIĞINA
ÇOK İYİ GELİR.

BU AĞACIN
ÇİÇEKLERİNDEN,
RAHATLATICI BİR ÇAY
YAPILIR.

Ihlamur uzun bir kolon şeklindedir.

İLKBAHARDA

Kalp şeklindeki yaprakların kenarları çentiklidir. Yaprak bitleri, ıhlamur ağacının özünü emmeye bayılır. Bu öz, ağacı ve altında kalan her şeyi özsu ile yapışkan bir hale getirir.

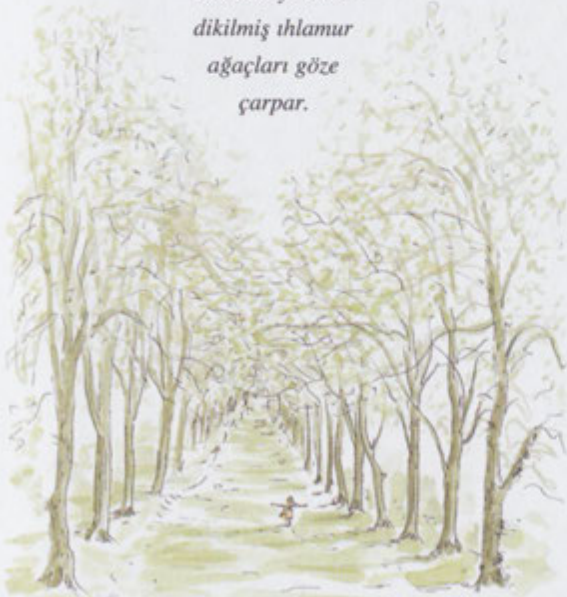
İnsanlar ıhlamur kerestesinden çok hoş şeyler oyarlar. Bunun bazı örnekleri İstanbul'daki Dolmabahçe Sarayı'nda görülebilir.

YAZIN

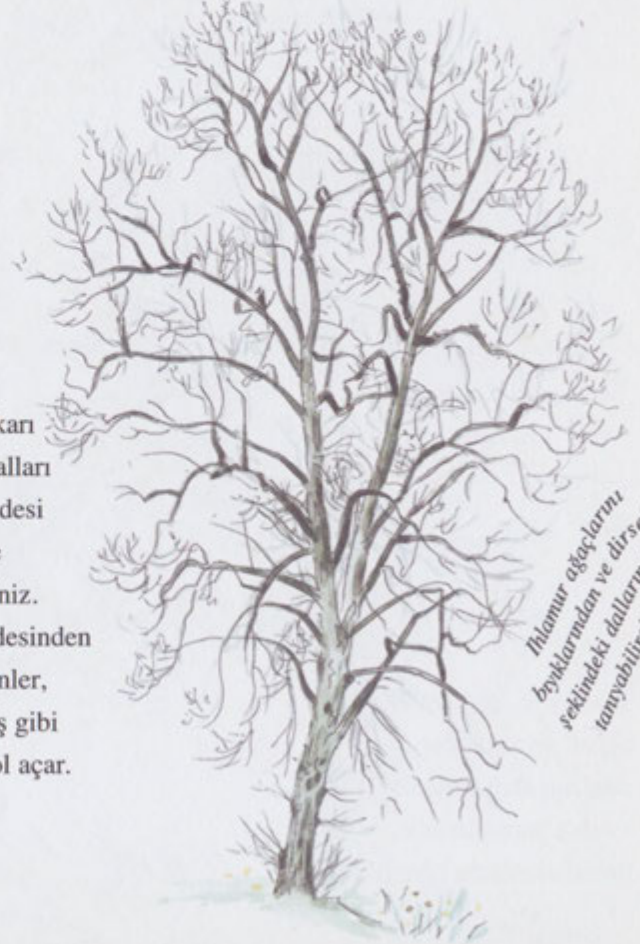
Çiçekler, rüzgarda olgun meyveleri taşımak için yelken görevi gören bir bürgüden sarkar.

*Bazı şık caddelerde,
400-500 yıl önce
dikilmiş ıhlamur
ağaçları göze
çarpar.*

KIŞIN

Ihlamur ağaçlarını, yukarı doğru bakan dalları ve uzun gövdesi sayesinde tanıyabilirsiniz. Ihlamurun gövdesinden çıkan sürgünler, ağacın tüylüymüş gibi görünmesine yol açar.

*Ihlamur ağaçlarını
büyüklerinden ve dürsek
sektindeki dallarından
tanıyabilirsiniz!*

DAĞ KARAAĞACI

Ulmus glabra
Karaağaç familyası
Büyüklüğü değişir,
kimileri 40 metreye
kadar büyür
Yapraklarını döker

Bu büyük, görkemli ağacı, ormanlarda, denize yakın yerlerde ve dağ yamaçlarında, nemli alanlarda görebilirsiniz.

İLKBAHARDA

Minicik dişi çiçekler ilkbahar başında açar. İtunlar, tozlaştıktan sonra, kağıdı andıran yeşil tohumlara dönüşürler.

BU AĞAC
HEMÜ YERLERİ
SEVER.

nazıkçe dokunun.

Üst yüzey
tüylü,
alt yüzey ise
yumuşaktır.

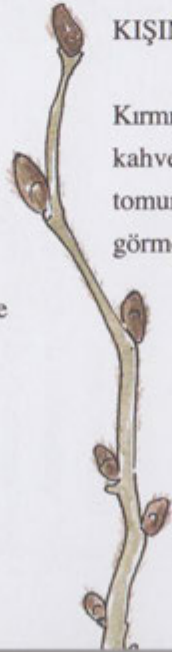
YAZIN

Temmuz ayında,
tohumların açık
kahverengiye dönüncüye
kadar olgunlaşp
ağaçtan düşüşünü
izleyin.

KIŞIN

Kırmızımsı
kahverengi, tüylü
tomurcukları
görmeye çalışın.

MERHABA
BEN BİR KABUK
BÖCEĞİYİM.

*Dağ karaağacı, İngiliz karaağacıyla aynı kökten gelir
İngiliz karaağacı, İngiltere'de,
Hollanda karaağacı hastalığı yüzünden bir zamanlar neredeyse
tamamen yok oluyordu. Bu hastalığın nedeni, kabuk
böcekleri tarafından taşınan bir mantardır.*

DAĞ KARAĞACI

KARAKAVAK

Populus nigra 'Italica'

Söğüt familyasından

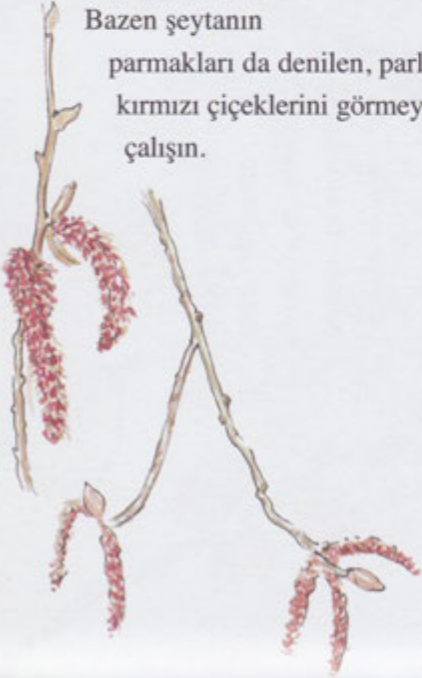
36 metreye kadar büyür

Yapraklarını döker

Bu uzun, zarif ağacı, Avrupa'nın dört bir yanında, yol kenarlarında ve bahçelerde sıralanmış halde görebilirsiniz. Ana vatanı İtalya'dır.

İLKBAHARDA

Bazen şeytanın parmakları da denilen, parlak kırmızı çiçeklerini görmeye çalışın.

Akkavak bu ağacın yakın bir akrabasıdır. Akkavağın yapraklarının altı çok soluk bir renktedir ve rüzgar estiğinde, birden tüm ağaç bembeyaz görünür!

Meyve sepetleri, eskiden
karakavak odunundan yapılırmış.

SONBAHARDA

Parlak yeşil
yapraklar
sarıya döner.

Tahta oyuncaklar
genellikle karakavak
kerestesinden yapılır,
çünkü bu ağacın
kerestesi kolay kolay
parçalanmaz.

BEN BİR KAVAK
GÜVESİYİM!

Dallar genellikle tabana yakın
yerlerden büyümeye başlar.

KARAKAVAK

MEYVE AĞAÇLARI

Meyve bahçeleri, pembe beyaz yıldız gibi çiçeklerle taçlanmış ağaçlarıyla birer bahar sürprizidir.

Yakından bakınca, bu ağaçların çiçekleri minik güllere benzer.

KAYISI

Prunus armeniaca

Gülgillerden

4 metreye kadar büyür

Yapraklarını döker

ARMUT

Pyrus communis

Gülgillerden

4 metreye kadar büyür

Yapraklarını döker

Bu ağacı, kimi zaman hafifçe sarıya ve pembeye kaçan beyaz çiçeklerinden tanıyabilirsiniz.

Armut ağacının çiçekleri, rahatlık ve şefkati simgeler.

Kayısı ağaçlarının kalp şeklinde yaprakları ve çok hoş pembe çiçekleri vardır.

KİRAZ

Prunus avium
Gülgillerden
15 metreye kadar büyür
Yapraklarını döker

Ağacın kabuğu düzgündür ve rengi mora çalan kahverengidir.

Baharın gelişini kiraz ve erik çiçekleri kutlar. Onlar meyve bahçelerinde ilk çiçek veren ağaçlardır.

ELMA

Malus domestica
Gülgillerden
4 metreye kadar büyür
Yapraklarını döker

Elma ağacının çiçekleri iri ve beyazdır, kenarlarındaysa hafif bir pembelik vardır. Oval yapraklarının altı kısmıysa hafifçe tüylüdür.

ERİK

Prunus domestica
Gülgillerden
4 metreye kadar büyür
Yapraklarını döker

Erik çiçeğinin ortasındaki kısım, tozlaştıktan sonra büyüyüp meyve haline gelir.

Meyve bahçeleri yazın hayat doludur. Arılar çiçekten çiçeğe polen taşır, tozlaşmış çiçekler de kısa süre içinde leziz meyvelere dönüşür. Önce kirazlar, sonra erikler ve yaz sonbahara dönerken elmalarla armutlar olgunlaşır ve koparılıp toplanmaya hazır hale gelirler!

ARMUT

Bu meyve reçel ve şerbetlerde kullanıldığı gibi, ağaçtan koparılıp yenildiğinde de pek lezzetlidir. Armutları, sertken koparın, tatlı ve sulu hale gelinceye dek meyve sepetinde olgunlaşmaya bırakın.

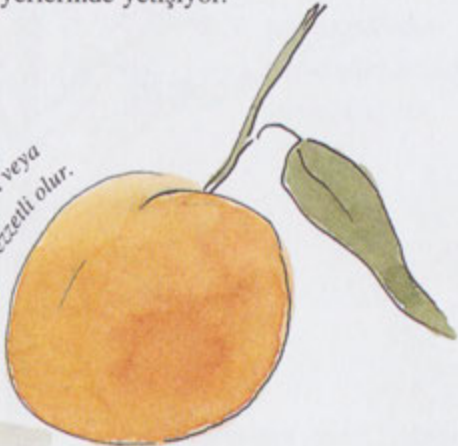
Yaz sonunda pazardan alınan taze armutlar nefis, sulu ve tatlı olur.

KAYISI

Kayısının kökeni aslında Çin, fakat artık dünyanın, uzun, sıcak yazlar geçiren çeşitli yerlerinde yetişiyor.

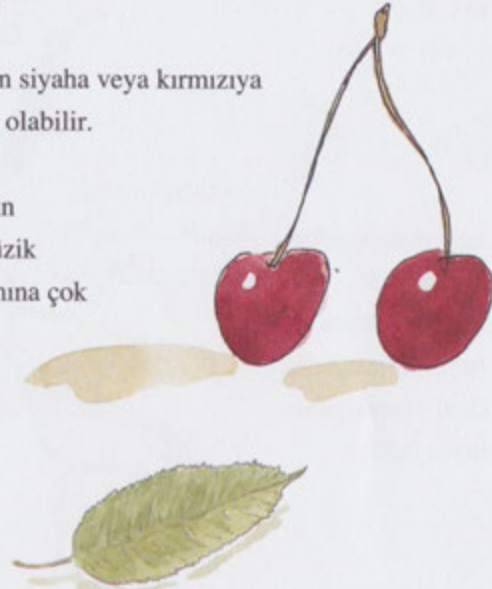
Kayısının kurusu veya reçeli çok lezzetli olur.

KIRAZ

Kirazlar, beyazdan siyaha veya kırmızıya değişik renklerde olabilir.

Kiraz ağacının kerestesi, müzik aletleri yapımına çok uygundur.

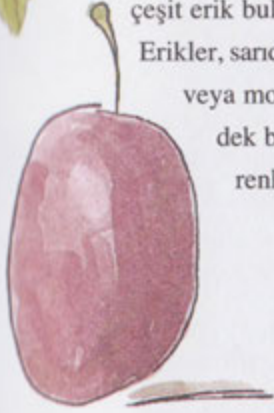

ERİK

Dükkanlarda kaç farklı çeşit erik bulabilirsiniz?

Erikler, sarıdan kırmızıya veya morumsu maviye dek birçok farklı renkte olabilir.

ELMA

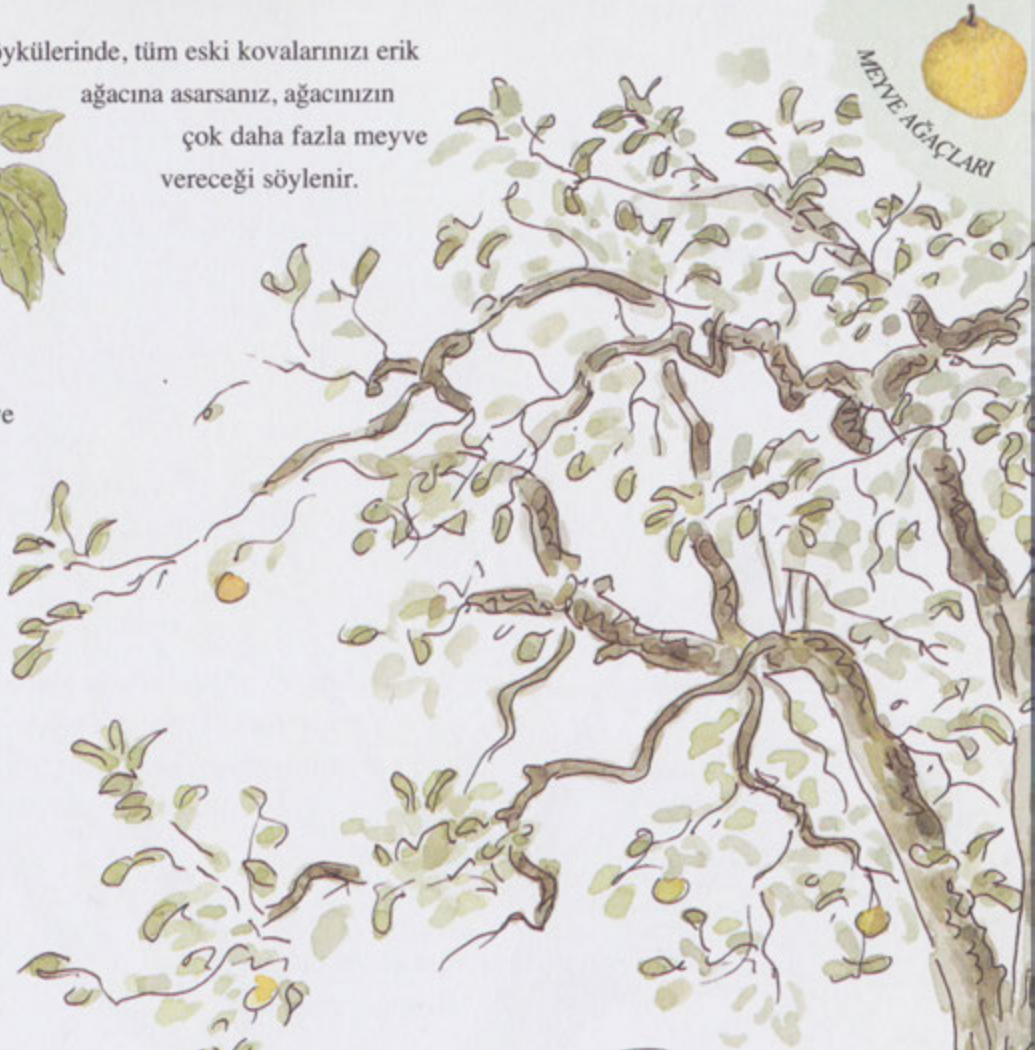
7000'den fazla elma türü vardır. Siz kaç tanesinin tadına baktınız?

İnekler, rüzgârın yere düşürdüğü elmaları yiyerek biraz çakarkeyif olabilirler!

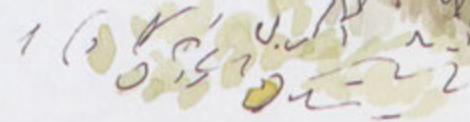
Halk öykülerinde, tüm eski kovalarınızı erik ağacına asarsanız, ağacınızın çok daha fazla meyve vereceği söylenir.

MEYVE AĞAÇLARI

Elma, Neolitik zamanlardan beri, hem yiyecek- içecek, hem de ilaç üretmek için yetiştirilir.

GÜNDE BİR ELMA, DOKTORU EVLERDEN UZAK TUTAR!

SÖĞÜT

Salix spp

Söğüt familyasından

Büyüklüğü değişir, kimileri

25 metreye kadar büyür

Yapraklarını döker

Söğüdün birçok farklı çeşidi vardır.

Çoğunun, en ufak bir esintiyle titreşen parlak, uzun, ince yaprakları vardır.

Ayrıca çok güzel, ipek gibi salkım çiçeklere sahiptirler.

Bu ağaçları genellikle suya yakın yerlerde görürsünüz.

BU BİR
GEVREK
SÖĞÜT!

salkım söğüt

söğüt

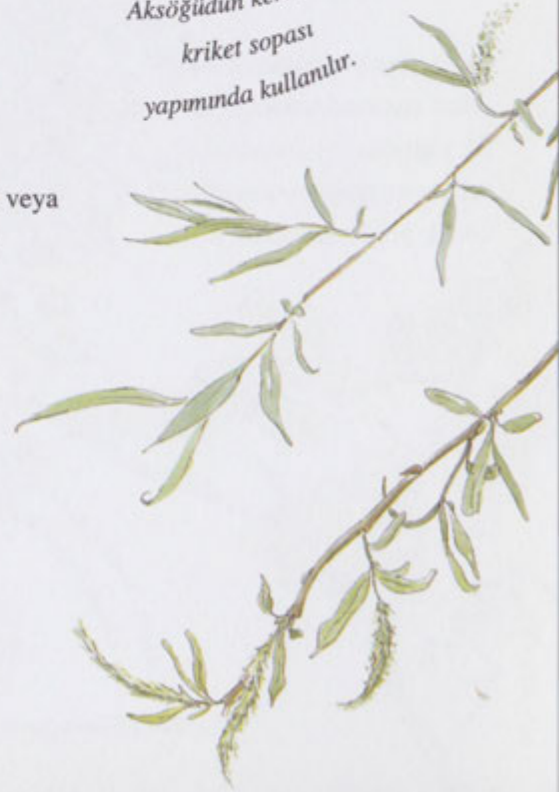
Gevrek söğüt, nehir kenarlarında sıklıkla görülür. Dalları kolay kırılır ve kırıldığında su üzerinde oradan oraya taşınır. Kıyıya vururlarsa, çoğu kez burada kök salıp yepyeni bir gevrek söğüt olmak üzere büyümeye başlarlar.

Aksöğüdün kerestesi
kriket sopası
yapımında kullanılır.

Söğüt salkınları örülüp sepet veya sandalye yapılabilir.

*Salkım
söğütler her yerde büyürler
ve bir sığınak yapmak
için birebirdirler.
Kendi, canlı sığınağınızı
yapmak için, uzun
ince dalları toprağa
sokmanız yeterli.*

MEŞE

Quercus spp

Kayingiller familyasından
30 metreye kadar büyür
Yapraklarını döker

Görkemli meşe ağacı,
700 yıldan fazla yaşayabilir.
Bu ağacı, sağlam biçimi,
zikzaklı dalları ve belirgin
yaprak şekliyle hemen
tanyabilirsiniz.

İLKBAHARDA

Meşe ağacının minik
erkek çiçekleri vardır.
İlk yapraklar,
kahverengiye
dönük yeşil renktedir.

*Eskiden, insanlar meşe ağaçlarının
altında evlenirmiş.*

*Yazın, meşe yaprakları iyice
yoğunlaşarak güzel gölge yapar.*

*Nottingham'daki
Sherwood Ormanı'nda,
İngiltere'nin en büyük
meşe ağacı bulunuyor.
Robin Hood'un,
toplantılarını bunun
gibi içi boş bir
ağaç gövdesinin içinde
yaptığına inanılıyor.*

Sapsız meşe

SONBAHARDA

Meşelerin altında, yere saçılmış meşe palamutları görürsünüz. İngiliz meşesinin palamutları, bitki sapının ucunda sallanır. Sapsız meşedeysse sap bulunmaz. Birkaç meşe palamudunu toprağa gömerek kendi meşe ormanınızı yaratabilirsiniz!

Yabancuları
meşeleri çok sever.

MEŞE

Geçmişte, tüm gemiler
uzun orman
meşelerinden yapılırdı.
Meşe hala mobilya
yapımında kullanılır.

KIŞIN

Kışın meşe ağaçlarını,
çarpık dallarının
uçlarındaki çok sayıda
sürgün sayesinde
tanıyabilirsiniz.

Her dem yeşil pırnal
meşe ya da ulu meşenin yıl
boyunca parlak, deri gibi
yaprakları vardır.

Bahçıvanlar,
kırmızı meşeleri,
sonbaharda
aldıkları renk için
yetiştirirler.

DAĞ AKÇAAĞACI

Acer pseudoplatanus

Akçaağaç familyasından

35 metreye kadar büyür

Yapraklarını döker

Kocaman, hızlı büyüyen akçaağaçlar,
Ortaçağ'dan beri her tarafa büyüyorlar.
Onları, yapraklarının özel biçimi ve
salkım salkım çiçekleri sayesinde
tanıyabilirsiniz.

İLKBAHARDA

Parlak sarı çiçekler
ve yapraklar aynı
zamanda çıkarlar.

BİZ AKÇAAĞAÇ
GÜVELERİNİN
TIRTILLARIYIZ.

YAPRAK YEMEYE, ÖZELLİKLE
DE DAĞ AKÇAAĞACININ
YAPRAKLARINA BAYILIRIZ!

YAZIN

Çalışkan arıların,
dağ akçaağacının
çiçeklerinden özsu
toplarken çıkardığı
gürültülü vızıltıya
kulak verin!

SONBAHARDA

Sonbaharda yapraklara bir tür mantar saldırır. Bu, yaprakların, çabucak, güzelce çürümesini sağlar.

KIŞIN

Uzun, yumru yumru
bir ağaç gövdesi ve
çarpık dalların ucunda
toplanmış sürgünler için
gözünüzü açık tutun.

Renkleri kahverengiye
döndüğünde, tohumlar minicik
helikopterler gibi döne döne
yere iner ve hemencecik
kök salarlar.

KEMANLAR,
GENELLİKLE
DAĞ
AKÇAAĞACININ
ODUNUNDAN
YAPILIR.

YER
DÖŞEMELERİ
DE.

DAĞ AKÇAAĞACI

LONDRA ÇINARI

(Akçaağaç yapraklı çınar)

Platanus x hispanica

(*x acerifolia*)

Çınargillerden

44 metreye

kadar büyür

Yapraklarını

döker

Bu ağacı kasaba ve şehirlerde görebilir, upuzun gövdesi, yayılan tepesi ve kıvrımlı dalları sayesinde kolayca tanıyabilirsiniz.

Yaşlı ağaçların kabukları yer yer soyulur, bu yüzden benekli ağaç gövdeleri görebilirsiniz. Ağaç iyice yaşlanınca da, gövde iyice koyulaşır ve çatlar.

BU AĞACIN KABUĞU TIPKI PANTOLONUMA BENZİYOR!

aba ve
rebilir,
övdesi,
pesi ve
dalları
esinde
olayca
rsiniz.

Bu ağacın meyveleri büyürken önce yeşildir, olgunlaştıkça kahverengiyeye döner.

İLKBAHARDA

Londra çınarının, şekli
açık duran bir eli andıran
kocaman yaprakları vardır.

YAZIN

Dikenli, kıvrımlı,
yuvarlak meyveleri
bulmaya çalışın.
Bunlar, yüzlerce sevimli
küpe gibidirler.

KÜPELERİME
BAKINI!

KIŞIN

Kahverengi olgun meyveler,
yapraklar döküldükten sonra
aylarca ağacın üzerinde asılı kalır.
Meyveler yarılp yavaşça minicik
tohumlar saçmaya başlarlar.
Diken diken tüyleri tohumların
rüzgarla taşınmasına
yardımcı olur.

Çınar ağaçları, hava kirliliğiyle baş etmekte
birebirdir, o yüzden dünyanın çeşitli şehirlerine
dikilmeye uygundurlar.

LONDRA ÇINARI

ATKESTANESİ

Aesculus

hippocastanum

Atkestanesi familyasından

40 metreye kadar büyü

Yapraklarını döker

Kaygan, muma benzer

çiçekleri sayesinde,

Mayıs ayında bu ağacı

fark etmek kolaydır.

Eylül ayına

geldiğimizde,

pırl pırl

atkestanelerini

toplamak eğlencelidir.

Atkestanesinin ana

vatanı Balkanlardır.

Tatlı kestaneyle bir

akrabalığı yoktur.

Atkestanesi Oyunu

Atkestanesini boylu boyunca
delin. Bu delikten bir iplik
geçirip, ipin tek ucuna düğüm atın.
Bununla, sırayla birbirinizin
atkestanesine vurun. Diğer
tarafın atkestanesini kırmayı .
başaran kazanır

İLKBAHARDA

Çiçeğe yakından bakın:
Beyazın yanında, pembe ve sarı
kısmı da vardır.

ATKESTANESİ

Yapraklar, minik şemsiyeler
gibi aşağı doğru açılırlar.

YAZIN

Yapraklar bir yetişkinin eli kadar
büyüyebilirler, hatta bazen daha bile fazla!

SONBAHARDA

Bu ağacın tohumuna atkestanesi denir.
Bunlar, olgunlaştıkça yere düşüp ve yarılan dikenli
meyvelerin içinde büyürler. İçlerinden çıkan
atkestanelerinden, yeni ağaçlar yetişecektir.

Dikenli meyve

Olgunlaşan meyve

Atkestanesi

KIŞIN

Bu ağaca 'atkestanesi' adı, yaprakların yere
düşüklerinde bıraktıkları at nalı şeklinde
izler yüzünden verilmiştir. Pul pul
kabuğu ve kocaman, yapışkan tomurcuklarını
görmek için gözlerinizi açık tutun.

BEN YAPRAK
KEMİREN BİR
GÜVEYİM. TIRTILLARIM
YAPRAKLARDA
TÜNELLER AÇIP
ONLARA LEKELİ
BİR GÖRÜNÜM
VERİR.

KESTANE

(Anadolu kestanesi)

Castanea sativa

Kayingiller

35 metreye kadar büyür

Yapraklarını döker

Bu kocaman, sevimli ağaçların uzun, güzel yaprakları, yenilebilir meyveleri vardır ve 500 yıldan daha uzun bir süre yaşayabilirler.

Bu ağaç, İtalya ve Fransa gibi güneşli ülkelerde doğal olarak yetişir.

İLKBAHARDA VE YAZIN

Yapraklar iri ve dikenlidir, yaprakların her bir köşesinde sivri dişler bulunur. Parlak ve dokunulduğunda deri gibidirler. Çiçekleri Haziran ve Temmuz aylarında açar.

SONBAHARDA

Yapraklar çok hoş bir altın sarısına döner.

Kirpi gibi tohum kılıfları yarıldığında

ortaya parlak, kahverengi kabuklu kestaneler çıkar. Kestane, pişirildiğinde çok lezzetli olur.

KESTANE

KIŞIN

Yapraklar dökülünce, ağaç kabuğunun gövdenin etrafında nasıl da sarmal biçimde büyüdüğü kolayca görülebilir.

Bu odun çok dayanıklı, o yüzden çit yapmada kullanılabilir.

Kestane şekeri veya püresi kullanılarak lezzetli pastalar ve tatlılar yapılabilir.

DİŞBUDAK AĞACI

Fraxinus excelsior

Akçağaçgillerden

40 metreye kadar büyür

Yapraklarını döker

Bu uzun, zarif ağacı, kül rengi gövdesi ve yukarı doğru bakan dalları sayesinde kolayca tanıyabilirsiniz. Daireler halinde salınan yaprakları, mavi gökyüzünde çok güzel görünür.

İLKBAHARDA

Bu ağaç, Nisan ve Mayıs ayları arasında çiçek açar. Bu aylarda kadifemsi siyah tomurcukları ve morumsu sarı çiçeklerini görebilirsiniz.

MMM BU YAPRAKLAR ÇOK LEZZETLİ, AMA TEREYAĞIM İÇİN HİÇ DE İYİ DEĞİL!

DİŞBUDAK AĞAÇLARINDA ÇOK BÖCEK YAŞAMAZ, O YÜZDEN ÜZERİLERİNDE PEK KUŞ GÖREMEZSİNİZ.

AMA YİNE DE ARADA BİR KARATAVUK, İSPİNOZ VEYA ÇALIKUŞU ÇIKABİLİR.

Uzun gövdesi yüzünden, dişbudak ağacına tırmanmak zordur.

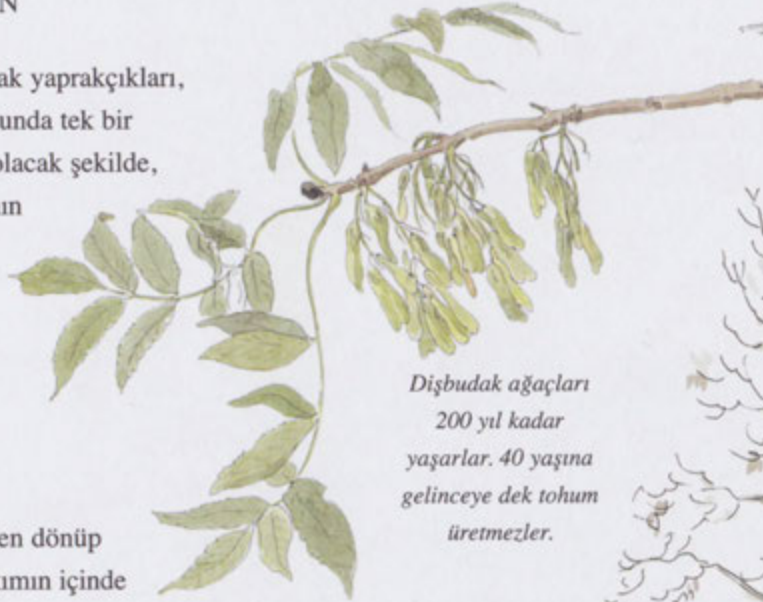
Dişbudak ağacının derin kökleri, toprağın tüm verimini alır, bu yüzden altlarında pek bir şey büyüyemez.

Dişbudak odunu, mobilya, el arabası ve alet saplarının yapımında kullanılmaya çok uygundur, çünkü esnekliği sayesinde sarsıntıyı en aza indirir.

YAZIN

Dişbudak yaprakçıkları, sapın ucunda tek bir yaprakçık olacak şekilde, yaprak sapının üzerinde çiftler çiftler büyür.

SONBAHARDA

Her bir tohum, düşerken dönüp duran, burgulu bir salkımın içinde bulunur.

Dişbudak ağaçları 200 yıl kadar yaşarlar. 40 yaşına gelinceye dek tohum üretmezler.

KIŞIN

Kışın, bu ağaçları, siyah tomurcuklar çıkarmaya başlayan gri dalları sayesinde tanıyabilirsiniz.

Dişbudak dalları, büyük kolları şamdanlar gibi, önce aşağı doğru iner sonra tekrar yukarı çıkar. Kimi kahverengi salkımlar, dalların üzerinde asılı kalır.

ÜVEZ AĞACI

Sorbus aucuparia

Gülgillerden

20 metreye kadar büyür

Yapraklarını döker

Bu hoş, ince uzun ağacın, gümüş rengi bir kabuğu ve kuş tüyü gibi dizilmiş minik yaprakları vardır.

Bir Yunan efsanesine göre, Zeus'un kartalı, çalınmış bir kaseyi geri alabilmek için bir cinle dövülmüş. Kan damlaları ve tüylerinin yere düştüğü yerde üvez ağacı bitmiş. Kuşun kanı ağacın meyvelerine, tüyleri ise yapraklarına dönüşmüş.

BU AĞACIN KABUĞUNU VE SÜRGÜNLERİNİ YEMİYORUZ.

MEYVELERİNİ DE.

ÜVEZ AĞACI MEYVESİNİN ALT KISMINA BAKARSANIZ, BEŞ KÖŞELİ BİR YILDIZ GÖRECEKSİNİZ.

İLKBAHARDA

Daha yapraklar ortaya çıkmadan, hafifçe pembeye çalan taze, tüylü sürgünleri görebilmek için gözünüzü açık tutun.

YAZIN

Krem rengi çiçekler, Mayıs ve Haziran aylarında, öbekler halinde belirirler. Yoğun, tatlı kokuları, sinek ve böcekleri ağacın çiçeklerine çeker.

ÜVEZ AĞACI

SONBAHARDA

Bu ağacı, sonbahar ve kış başında, demet demet kırmızı meyveleri yapraklar döküldükten epey sonra bile, hala dallara asılı halde dururken görebilirsiniz.

KIŞIN

Karatavuklar ve şakrak kuşları bu ağacın meyvelerine bayılırlar. Bu meyveler, ayrıca, ardıç kuşu ve ipekkuyruk kuşu gibi göçmen kuşlar için de önemli birer kış besinidir.

Üvez ağacı, Latince ismi olan 'aucuparia' adını, Latince'de kuş yakalayan anlamına gelen 'auceps' sözcüğünden almış.

Geçen yüzyılda, Fransa ve Almanya'da, üvez ağacının meyveleri, ardıç kuşlarını yakalamak için, tuzaklarda kullanılmış.

ÇİT AĞAÇLARI

Çalı veya ağaçlardan oluşan çitler, arazileri bölen canlı sınırlardır.

Yakından bakarsanız, yaşamla dolu olduklarını görürsünüz!

Kuşlar, güveler, kelebekler, yarasalar ve sincaplar yapraklarla örülü duvarların arasında yaşar ve beslenirler. Baharda, bu ağaçtan çitlerin

etekleri dibinde ilk çuha çiçeklerini açarken

görebilirsiniz. Yazın ise, rengarenk çiçeklere bürünürler.

Sonbahar aylarıyla meyveler dallarda yerlerini alır, kış geldiğindeyse, yapraksız çitler, uykuya

yatan hayvanlara bir sığınak olur.

Çalılık çit sıraları arasında şu ağaçları görebilirsiniz:

Fındık

Ova akçaağacı

Kuşburnu

Akdiken

Karaçalı

Mürver

FINDIK

Corylus avellana

Fındık familyasından
4 - 7 metre arasında büyür
Yapraklarını döker

İLKBAHARDA

Kıvrımlı, sarı erkek çiçekleri ve minicik, kırmızı, dikenli dişi çiçekleri görmeye çalışın.

ÇİTAĞAÇLARI

YAZIN

Yapraklar yuvarlak ve yumuşak olmakla beraber sivri uçludur.

SONBAHARDA

Hem sincaplar ve sıvacı kuşları, hem de sizin için bol miktarda leziz fındık var!

KIŞIN

Açık renkli kabuğa ve tüylü, ince dalların üzerindeki yumurta şekilli, pürüzsüz tomurcuklara bakın.

OVA AKÇAAĞACI

Acer campestre

25 metreye kadar büyür
Akçaağaç familyasından
Yapraklarını döker

İLKBAHARDA

Taze yaprakların pembemsi bir rengi vardır.

SONBAHARDA

Yaprakların önce parlak sarı renge, sonra kırmızımsı kahverengiye dönüşünü izleyin.

YAZIN

Kendine özgü bir şekle sahip olan yapraklar, koyu yeşil renge döner ve yüzeyleri deri yüzeyini andıran bir hal alır.

KIŞIN

Ağaç sıçanları ve tarla fareleri yere düşen tohumları yemeye bayılırlar.

TÜM AKÇAAĞAÇ TÜRLERİNİN TATLI BİR ÖZSUYU VARDIR, ÖZELLİKLE DE AMERİKAN ŞEKER AKÇAAĞACININ. BU AĞACIN ÖZSUYUNDAN ŞURUP YAPILIR.

İTGÜLÜ VEYA KUŞBURNU

Rosa canina
Gülgillerden
1 - 5 metre arasında büyür
Yapraklarını döker

İLKBAHARDA

Gövdeler, çalılar ve ağaçların
arasından dikenli, yeşil yılanlar
gibi geçerek büyür.

İLKBAHARDA

Soluk yeşil yapraklar genellikle
ilk olarak çit çalılarında ortaya
çıkıyor. Mayıs'ta ise beyaz
çiçekleri görebilirsiniz.

YAZIN

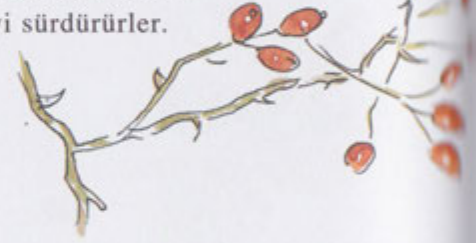
Kuşburnunun soluk
pembe, güzel çiçeklerini
görebilirsiniz.

SONBAHARDA

Kuşburnu meyvelerini reçel
yapmak için toplayabilirsiniz,
ama sakın çiğ yemeyin!

KIŞIN

Kuşlar, kış mevsiminin büyük bir
kısmı boyunca, lezzetli kuşburnu
meyveleriyle beslen-
meyi sürdürürler.

AKDİKEN

Crataegus monogyna
Gülgillerden
7-10 metre arasında büyür

SONBAHARDA

Akdikenin kırmızı meyveleri, ardıc
kuşları ve ipek kuyruk kuşları için
tam bir ziyafettir.

YAZIN

Yapraklar ufak ve
yuvarlak uçludur.

KIŞIN

Gümüş rengi dallara asılı duran parlak
kırmızı meyvelere bakın.

AKDİKENLERE
AVRUPA'DA PERİ
EVİ DENİR.

KARAÇALI

Prunus spinosa

Gülgillerden

4 metreye kadar büyür

İLKBAHARDA

Kap kara ağaç kabuğunun üzerinde biten beyaz çiçekleri görebilirsiniz. Bunlar, yapraklardan bile önce belirir.

YAZIN

Yapraklar basit şekillidirler, renkleri yeşilin donuk bir tonudur.

SONBAHARDA

İçecek ve reçel yapmak için mor meyveleri toplayabilirsiniz.

Yalnız haberiniz olsun, çiğ yenirse çok ekşidirler!

KIŞIN

Bu aylarda karaçalının çarpık dalları ve dikenlerini görebilirsiniz.

MÜRVER

Sambucus nigra

Hanımeli familyasından

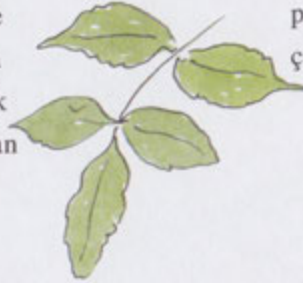
3 - 10 metre arasında büyür

İLKBAHARDA

Şemsiye şeklindeki yaprakların baygın, tatlı bir kokusu vardır.

YAZIN

Açık yeşil yapraklar, sayıları üç ile yedi arasında değişen minik yaprakçıklardan meydana gelir.

SONBAHARDA

Öbek öbek siyah, parlak meyveleri çok zehirlidir.

BUNLARI SAKIN ÇİĞ OLARAK YEMİYİN!

KIŞIN

Kış aylarında, bu bitkinin saplarının üzerinde, tuhaf, kulak biçimli bir mantar belirir.

MELEZ ÇAM

Larix decidua

Çamgillerden

35 metreye kadar büyür

Yapraklarını döker

Bu iri ağacın genellikle sivri bir tepesi ve geniş bir alana yayılan zarif yaprakları vardır.

Kozalaklı başka ağaçların aksine, kışın yapraklarını döker.

Kökeni Orta ve Doğu Avrupa'daki ormanlardır.

Bu ağacın kabuğu deriyi tabaklamakta, yani deriyi daha dayanıklı, daha esnek ve uzun ömürlü hale getirmekte kullanılır.

İLKBAHARDA

Bu aylarda melez çamın soluk yeşil renkteki, yumuşak, iğne gibi yaprakları görebilirsiniz.

Ortalama 40 yapraktan oluşan demetler halinde büyürler. Kırmızı renkteki minik dişî kozalakları ve altın sarısı erkek kozalakları bulmaya çalışın.

Bu, melez çamlara dadanan minik bir güve. Bu güvenin tırtılı melez çam iğnelerini yer. Bu güveden çok sayıda olduğu zaman, ağaçlar zarar görebilir.

İspinozlar bu ağacın tohumlarını yer. Gagaları, kozalağın pulları arasına girip tohumları çıkarabilecek özel bir biçimdedir.

SONBAHARDA

İğnelerin rengi, açık yeşilden, üzerlerinde daha açık çizgiler olacak şekilde koyu yeşile, daha sonra kırmızıya ve nihayet sarıya döner. Renkleri sarıya dönünce iğneler yere dökülür.

BU AĞACIN KERESTESİ ÇİT, BAHÇE KAPISI VE BAHÇE MOBİLYASI YAPIMINDA KULLANILIR.

KIŞIN

En soğuk aylarda, önce aşağıya doğru, uca gelince de yukarı doğru kıvrılan ve etrafa yayılan narin dalları görebilirsiniz. Ayrıca, ağaçta asılı duran olgun kozalaklar da gözünüze ilişebilir.

SARIÇAM

Pinus sylvestris

Çamgillerden

36 metreye kadar

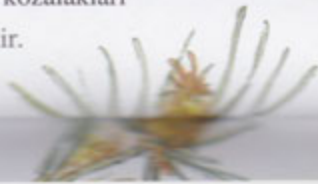
büyür

Yaprak dökmez

Buz Devri'ni atlatmış
bu çok eski çam türü,
çıplak, pas kırmızısı
gövdesi ve mavi-yeşil
iğneleriyle göze çarpar.

İLKBAHARDA

Mayıs ayında, erkek
çiçeklerin sarı polenleri olur,
dişi çiçeklerse sürgünlerin
ucunda çam kozalakları
şeklinindedir.

YAZIN

Çam kozalakları, tozlaşmadan sonra, kapanıp aşağı doğru dönerler. Bu aşamadan sonra, düşmeye ve kanatlı tohumlar salmaya hazır hale gelmeleri iki yıl alır.

BEN AĞACIN GÖVDESİYLE AYNI RENKTEYİM.

Olgunlaşmış kozalaklar, tohumlarını korumak için kapanarak yağmuru haber verir. Yağışsız havada tekrar açılırlar.

Bu ağaç İskoç çamı diye de bilinir ve Britanya'da yerli olan tek çam türüdür. Binlerce yıl boyunca, İskoçya, bu ağaçların büyüdüğü, puslu gölgeleriyle kaplıymış.

KIŞIN

Bütün çam ağaçları kozalaklı, yani yaprak dökmeyen, her daim yeşil ağaçlardır. Yaprakları, ince iğneler şeklinde olur ve yıl boyu aynı görünür, fakat başka değişiklikler gözlemleyebilirsiniz.

BU AĞACIN KOKULU RECİNESİ, KEMAN YAYLARININ VE BALE AYAKKABLARININ SÜRTÜNMEYE DAYANIKLI HALE GETİRİLMESİNDE KULLANILIR.

SEDİR (LÜBNAN SEDİRİ)

Cedrus libani

Çamgillerden

40 metreye kadar büyür

Yapraklarını dökmez,

her dem yeşil

Tek kelimeyle
bir dev olan
bu güzel ağacın
dalları, devasa
yeşil levhalar
gibi yanlara
doğru yayılır.

*Sedir kerestesi 4000 yıl önce
gemi yapımında kullanılmış.*

Sedirler her dem yeşildirler, iğne gibi yaprakları yıl boyunca üzerilerindedir. Sedirin ana vatanı Lübnan, Suriye ve Güney Anadolu'daki dağ ormanlarıdır. İnsanlar bu ağacın o kadar güzel olduğunu düşünmüş ki, dünyanın her yanındaki parklara ve bahçelere dikilmişler.

*Bu ağaç Lübnan'ın ulusal
simgesidir. Lübnan bayrağının
üzerinde de bir resmini görebilirsiniz.*

*BİR ZAMANLAR, GİYSİLER,
KAZAKLARINIZI KEMİREN
GÜVELERDEN KORUNMALARI
İÇİN, SEDİR AĞACININ
KERESTESİNDEN YAPILMA
SANDIKLARA
KOYULURMUŞ.*

Kozalakların gelişmesi, on iki ay alır ve genellikle iki yılda bir büyürler. Olgunlaştıkça renkleri morumsu yeşilden kahverengiye döner.

Kozalaklar olgunlaştıklarında yarılıp, rüzgarla taşınacak kanatlı tohumlar açığa çıkarırlar.

*Eski
Mısırlılar
bu ağacın reçinesini,
mumyalarını
korumakta
kullanırlarmış.*

ÇOBANPÜSKÜLÜ

Ilex aquifolium

Çobanpüskülü

familyasından

15 metreye kadar büyür

Yaprak dökmez,

her dem yeşil

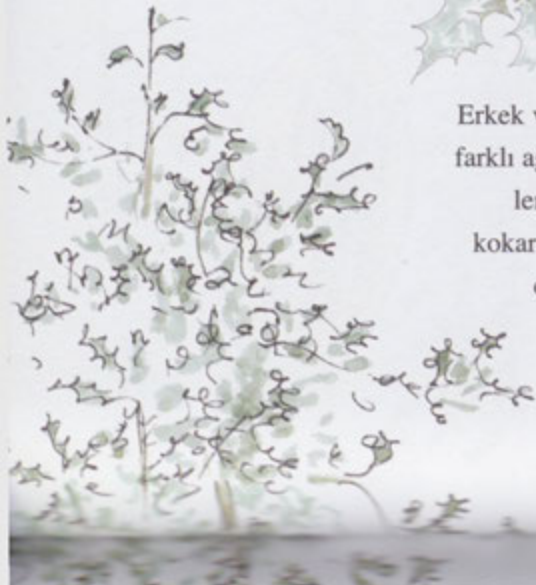
Bu çalımı, her dem yeşil ağacın, pürüzsüz, gümüş rengi bir kabuğu ve parlak, dikenli yaprakları vardır, aman dikkat edin!

Kuşlar, çobanpüskülünün meyvelerini, yiyeceğin pek de bol olmadığı kış aylarında yerler.

UYARI: BU MEYVELER İNSANLAR İÇİN ZEHİRLİDİR.

Erkek ve dişi çiçekler, farklı ağaçlarda büyürler. Dişileri güzel kokar. Aman dikkatli olun, koklarken dikenler burnunuza batmasın!

AVRUPA LADİNİ

Picea abies

Çamgillerden

44 metreye kadar büyür

Yaprak dökmez,

her dem yeşildir

Bu ağacı Avrupa dağlarında veya yılbaşı zamanında, insanların evlerinde görebilirsiniz.

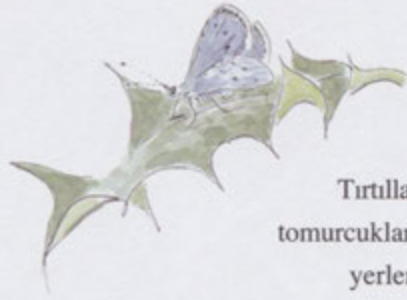
Efsaneye göre, bin yıl önce, Almanya'da, Aziz Boniface, altında paganların tapındığı bir meşe ağacını kesmiş. Yerinde, günümüzün Noel ağaçlarını andıran bir ağaç bitmiş ve bu ağaç böylece Noel'in simgesi haline gelmiş.

ÇALIKUŞLARI BU AĞACIN DALLARI ARASINA SİĞİNMAI VE BURALARDA BESLENMEY SEVERLER.

Avrupa
ladininin
kerestesi çok
dayanıklardır,
bu keresteden
kutular,
merdivenler,
kürekler ve gemi
direkleri yapılabilir.

Belirli bir kelebek
türü, yumurtalarını
bu çobanpüskülünün
üzerine bırakır.

Tırtıllar
tomurcukları
yerler.

Satranç takımının
beyaz parçaları bazen

MERHABA!

çobanpüskülü
kerestesinden yapılır.

UZUN KUYRUKLU
BAŞTANKARA
KUŞLARI DA.

ÇOBANPÜSKÜLÜ ve LADIN

YAYGIN PORSUK

Taxus baccata

Porsuk familyasından

25 metreye kadar büyür

Yaprak dökmez, her dem yeşildir

Yaygın porsuk,
kabuğu kırmızımsı
renkte, kocaman,
görkemli bir ağaçtır.
Bu ağaca en çok kilise
avlularında
rastlarsınız, kimileri
1000
yaşından
bile
eskidir.

Bu ağacın altında, genellikle,
turuncuya çalan kahverengi,
yapışkan bir mantar yaşar.

Çok yaşlı
porsuk
ağaçları,
ana dalların
yere ulaşip kök
salmaya başlamasıyla yeni
ağaçlar yaratır.

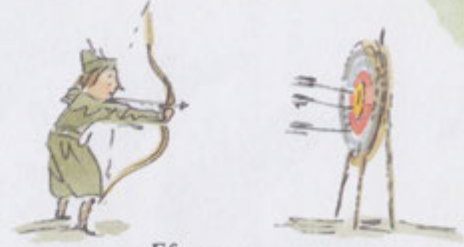

İLKBAHARDA

İrkek ağaçlara elinizle hafifçe vurduğunuz zaman, sarı polen bulutları açığa çıkar.

YAYGIN PORSUK

Efsaneye göre, Robin Hood'un, porsuk ağacından yapılmış bir yayı varmış.

SONBAHARDA

Dişi ağaçlarda parlak kırmızı meyveleri görebilirsiniz.

DİKKATLİ OLUN! Porsuk ağacının tohumları, yaprakları ve kabuğu insanlar ile tavşan ve geyik dışında çoğu hayvan için son derece zehirlidir.

Porsuk ağacının yumuşak, iğneye benzer yaprakları vardır.

Porsuk ağacının tohumları.

Porsuk ağaçları, çit veya duvar amaçlı da dikilebilir, ya da değişik, süslü şekillerde budanabilir.

DOUGLAS KÖKNARI

Pseudotsuga menziesii

Çamgillerden

60 metreye kadar büyür

Yapraklarını dökmeyiz, her dem yeşildir

Bu uzun ince ağacın anavatanı aslında Kuzey Amerika'dır. Düzgün, gri-yeşil renkteki kabuğu üzerinde yapışkan, kokulu kabarcıklar bulunur. Ağaç yaşlandıkça, kabuğu da kırmızımsı kahverengiye döner. Douglas köknarı, yıl boyunca iğne gibi yapraklara sahiptir.

Geçmişte, uzun, düz gövdesi, bu ağacı, yelkenli gemilere direk yapmaya çok uygun kılmuş.

Efsaneye göre, bu ağacın kozalağının pulları şekillerini, orman yangınlarından kaçıp kozalıklara saklanan minicik farelerden almış.

İLKBAHARDA

Dalların üzerinde, filizlerin altında ufak erkek çiçekleri görmeye çalışın.

Minicik birer tıraş fırçasını andıran diş çiçeklerse uçlarda bulunur.

Bu ağaç adını, on dokuzuncu yüzyılda yaşamış İskoçyalı botanikçi David Douglas'tan almış. Douglas, birçok tehlikeyi göze alan, cesur bir gezginmiş.

Amerika'nın bir yanından diğer yanına yaptığı 15000 km uzunluğundaki seyahat sırasında, konaklama yeri vahşi ayıların saldırısına uğramış.

Eğer kesik bir ağaç kütüğü görürseniz, halkalarını sayarak ağacın yaşını belirleyebilirsiniz. Douglas köknarının halkaları çok belirgindir, kolayca sayılabilir.

DOUGLAS KÖKNARI

ZEYTİN

Olea europaea

Zeytin familyasından

15 metreye kadar büyür

Yaprak dökmez, her dem yeşildir

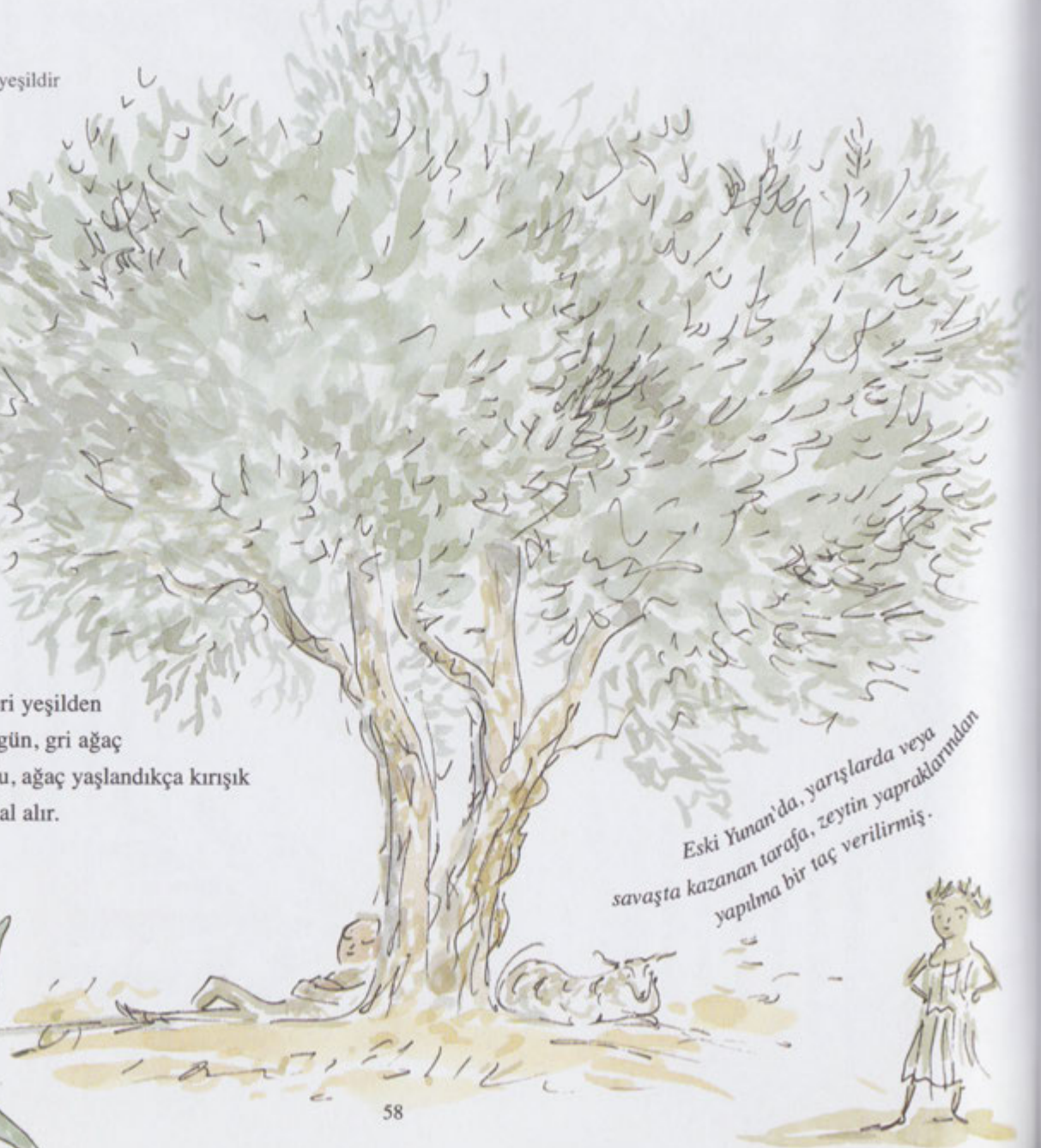
*Zeytin dalı, uluslararası
barış simgesidir.*

Zeytin ağaçları, ılıman Akdeniz ülkelerinde yetişir. Uzun, deri gibi, gri-yeşil yaprakları vardır. Zeytinin meyveleri

olgunlaştıkça, renkleri yeşilden siyaha döner. Düzgün, gri ağaç

kabuğu, ağaç yaşlandıkça kırışık bir hal alır.

Eski Yunan'da, yarışlarda veya savaşta kazanan tarafa, zeytin yapraklarından yapılma bir taç verilirmiş.

SERVİ

Cupressus sempervirens

Servi familyasından

23 metreye kadar büyür

Yaprak dökmez, her dem yeşildir

Bu güzel, uzun, ince ağaçlar Akdeniz'in gerçek bir özelliğidir. Yeşil sütunlar halinde, tepelerin yamaçlarında veya bahçelerde görülebilirler.

BU AĞACIN
YAPRAKLARI
DEĞİL AMA KERESTESİ
MİS KOKULU! AH NE
GÜZEL BİR KOKU!

Ortaçağ'da, giysiler, kokulu odunu tatlı bir kokuyla korusun diye, servi kerestesinden sandıklarda saklanırmış.

Vatikan'daki St Peter bazilikasının kapıları serviden yapılmıştır.

ZETİN VE SERVİ

Yaprakları miniciktir, her dem yeşildirler ve pul pul görünürler. Minicik kozalaklar, yıllar boyunca ağacın üzerinde kalır.

ŞİLİ AROKARYASI

Araucaria araucana

Arokarya familyasından

30 metreye kadar büyür

Yaprak dökmez, her dem yeşildir

Tarih kadar eski bu yüksek, kubbeli,
her dem yeşil ağacı tanımak kolaydır.
Uzun, oval yaprakları, sürgünleri
sarmalar. Griyle kahverengi arası
renkteki gövdesiyse tıpkı bir filin
derisi gibi kırışiktır!

Şili arokaryasının anavatanı
Güney Amerika'daki Şili'nin
dağlarıdır. Bölge halkı kimi
zaman bu ağacın tohumlarını da yer.

Dikenli yaprakları neredeyse üçgen

Dikenli yaprakları neredeyse üçgen
şeklindedir. Bu yapraklar çok sıktır ve
dokunulduğunda deri gibidirler. Erkek
ve dişi çiçekler farklı ağaçlarda büyür.

*Bu ağacın tohumları çeşitli
ülkelere taşınıp birçok
bahçede yerini almış.*

Küçük bir fidan dev bir ağaca dönüşür.

*Şili arokaryası, 200 milyon yıl önce, dünyamız
dinozorların egemenliğindeyken de varmış.*

Bu ağacın
kabuğu ısıya
dayanıklıdır,
o yüzden
yanardağ
yamaçlarında
görülebilir.

Yeni dallardan oluşan
bir halkanın büyümesi
iki yıl alır, fakat her bir
ağaç 1000 yıl kadar
yaşayabilir.

ŞİLİ AROKARYASI

DİZİN

A

- Akdiken, *Crataegus monogyna* 44
Armut, *pyrus communis*, 22, 24
Atkestanesi, *Aesculus hippocastanum* 34
Avrupa ladini, *Picea abies* 52

Ç

- Çınar (Londra), *Platanus x hispanica (x acerifolia)* 32
Çobanpüskülü, *Ilex aquifolium* 52

D

- Dağ akçağacı, *Acer pseudoplatanus* 30
Dişbudak ağacı, *Fraxinus excelsior* 38
Douglas köknarı, *Pseudotsuga menziesii* 56

E

- Elma, *Malus domestica* 23, 25
Erik, *Prunus domestica* 23, 25

F

- Fındık, *Corylus avellana* 43

G

- Gürgen, *Carpinus betulus* 10

H

- Huş, *Betula pendula* 14

I

- Ihlamur, *Tilia cordata* 16

K

- Karaağaç, *Ulmus glabra* 18
Karaçalı, *Prunus spinosa* 45
Kavak, *Populus nigra 'Italica'* 20
Kayın, *Fagus sylvatica* 8

- Kayısı, *Prunus armeniaca* 22, 24
Kestane, *Castanea sativa* 36
Kızılağaç, *Alnus glutinosa* 12
Kiraz, *Prunus avium* 23, 24
Kuşburnu (İtgülü), *Rosa canina* 44

M

- Melez çam, *Larix decidua* 46
Meşe, *Quercus spp* 28
Mürver, *Sambucus nigra* 45

P

- Porsuk, *Taxus baccata* 54

S, Ş

- Sarıçam, *Pinus sylvestris* 48
Sedir, *Cedrus libani* 50
Servi, *Cupressus sempervirens* 59
Söğüt, *Salix spp* 26
Şili arokaryası, *Araucaria araucana* 60

Ü

- Üvez ağacı, *Sorbus aucuparia* 40

Z

- Zeytin, *Olea europaea* 58

AĞAÇ LİSTESİ

Görüp tanıdığınız ağaçların kutucuğunu işaretleyin.

☐	Akçaağaç	☐	Karaçalı
☐	Akdiken	☐	Kavak
☐	Atkestanesi	☐	Kayın
☐	Armut	☐	Kestane
☐	Avrupa ladini	☐	Kiraz
☐	Çınar	☐	Kuşburnu
☐	Çit ağaçları	☐	Melez çam
☐	Çobanpüskülü	☐	Meşe
☐	Dağ akçaağacı	☐	Mürver
☐	Dişbudak ağacı	☐	Ova akçaağacı
☐	Douglas köknarı	☐	Porsuk
☐	Elma	☐	Sarıçam
☐	Erik	☐	Sedir
☐	Fındık	☐	Servi
☐	Gürgen	☐	Söğüt
☐	Huş	☐	Şili arokaryası
☐	Ihlamur	☐	Üvez ağacı
☐	Karaağaç	☐	Zeytin

Uzun, yeşil ağaçlar, birer dev gibi bizleri izlerler.
Bize gölge verir, soluduğumuz oksijeni sağlarlar.
Mevsimler değiştikçe çiçeklenir ve değişirler.
Hangilerini tanıyorsunuz?

Bu rehberde, yüzyıllık meşeler ve
çobanpüsküllerinden,
kayın ve söğütlere kadar, ağaçları nasıl
tanıyağınızı öğrenebilirsiniz.

AĞAÇ KOLEKSİYON DEFTERİM

Bu sayfalar, gördüğünüz ağaçları çizmeniz ve haklarında öğrendiğiniz bilgileri yazmanız için ayrıldı.

Rehberiniz gördüğünüz ağaçları tanımanızı sağlayacak.

Burada olmayan ağaçları ayrıntılarıyla boş sayfalara geçirirseniz, rehberinizin kapsamı da genişleyecektir. Gördüğünüz ağaçların yere düşmüş yapraklarından ve varsa çiçeklerinden bulduklarınızı bir defterin arasında kurutun. Sonra da o ağaca ayırdığınız sayfaya yapıştırın. Rehberiniz harika bir görünüm kazanacak. Rehberinizin sayfaları bittiğinde, kullanmadığınız eski bir defterinize yapraklar yapıştırmaya, ağaç resimleri çizmeye ve bilgileri yazmaya devam edebilirsiniz.

Bu sayfalar sizin. İyi eğlenceler.

1 Nisan: Marketin önündeki küçük ağaç

İLKBAHARDA AĞAÇLAR

12 Nisan: Galiba bir çagla ağacı buldum.

20 Nisan: Bu pembe çiçekler

tomurcuklanmış.

ayrış ağacın cinsini öğrenmeliyim.

15 Nisan: Bu bir erik ağacı. Çiçekler nasıl erik olacak acaba?

1 Haziran: Büyükannemin bahçesindeki akçağacın çevresi arı dolu.

YAZ AĞAÇLARI

30 Haziran: Bahçedeki kiraz ağacının ilk meyvesini tattım. Neftisi.

2 Temmuz: Elmalar büyüyor.

19 Temmuz: Bir sifri ağacın meyvesi var.

10 Ekim: Parktaki bir atkestanenin altında dev bir kestane buldum.

SONBAHAR AĞAÇLARI

10 Eylül: Bir meşe palamudu istiyorum.

1 Ekim: Bahçedeki çamın cinsi

ne a

20 Eylül: Bahçedeki çobanpüskülünde bir sürü kırmızı meyve var. Bu meyveler zehirli.

ne acaba?

31 Ocak: amlar hariç bütün aēalar yapraklarını döktü.

KIŞ AēALARI

Karla kaplı parkta yürümek çok güzel.

10 Ocak: Parktaki kestane aēacının fotoğrafını çektim. Annemle birlikte kestane kebab yedik.

YILBAŞI SÜSLERİ

26 Aralık: Yılbaşı süslerinin arasma biraz da çobanpiskülü kattık.

PORSUK: Henüz hiç porsuk ağacı görmedim.

SÖĞÜT:

Nehrin kenarındaki söğüdün altında piknik yaptık. Hava harika kokuyordu.

EN SEVDİĞİM AĞAÇLAR

SEDİR: Dedem beni meydanadaki büyük sedirin yanına götürdü.

KUŞBURNU: Bu civarda hiç kuşburnu ağacı yok. Ben de kuşburnu çayı içtim.

MUTLAKA GÖRMEK İSTEDİĞİM AĞAÇLAR

ŞİLİ AROKARYASI

YAYGIN PORSUK

KARAKAVAK

MELEZ ÇAM

SERVİ

SEDİR

ZEYTİN

SARIÇAM

Annemle parkta yürürken harika bir ağaç gördüm. Ona Cesur adını verdim. O artık benim ağacım.

BENİM AĞACIM

Büyükannemin bahçesinde bir tohum buldum. eve getirip bir saksıya diktim. Acaba büyüyecek mi?

Okulun bahçesinde çok büyük bir ağaç var.

GÖRDÜĞÜM EN BÜYÜK AĞAÇ

Ağacın etrafını arkadaşlarımla birlikte ölçtük.
Genişliği.....mış. Acaba boyu ne kadar? Matematik öğretmenimiz boyunu hesaplayabileceğimizi söyledi.

Kitaptaki yöntemi kullandık: mış.

Kate için

Orijinal Adı: A LITTLE GUIDE TO TREES

A LITTLE GUIDE TO TREES
AN EDEN PROJECT BOOK

Published in Great Britain by Eden Project Books, an imprint of Transworld Publishers
A Random House Group Company

This edition published 2009

Text copyright © Kate Petty and Jo Elworthy, 2009

Illustrations copyright © Charlotte Voake, 2009

Türkiye yayın hakları: © 2009, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları

ISBN: 978-9944-88-535-5 / Genel yayın numarası: 1625

Çeviren: Filiz Emre

Editör: Nevin Avan Özdemir

Designed by Ness Wood

Uzakdoğu'da basılmıştır.

Bu kitabın hiçbir bölümü, yayıncının yazılı izni alınmaksızın
herhangi bir elektronik ya da mekanik yöntem kullanılarak
kopyalanamaz veya yayımlanamaz.

Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları

İstiklal Caddesi No: 144 Kat:4 Beyoğlu 34430 İstanbul

Tel: (0212) 252 39 91 - Fax: (0212) 252 39 95

www.edenproject.com www.rbooks.co.uk www.iskultür.com.tr

The Eden Project is owned by the Eden Trust, a registered charity.